

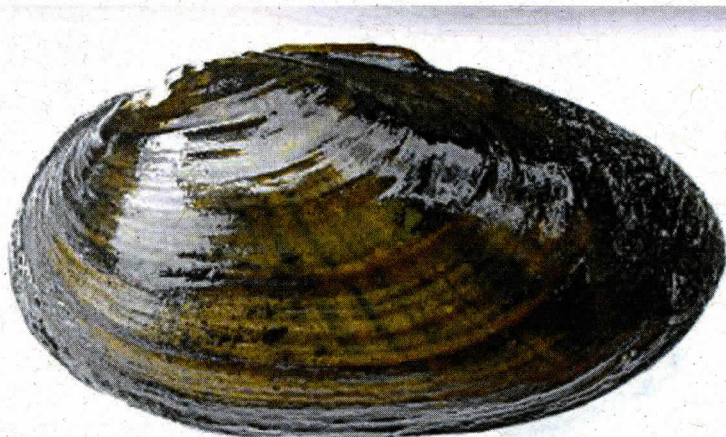
Utajený velevrub tupý

seriál

**PŘÍRODA
VALAŠSKA**

Velevrub tupý (*Unio crassus*) patří mezi větší mlže byl kdysi velmi hojným druhem v řekách nižších a také v menších tocích středních poloh, kde se rozšířil po odlesnění krajiny, kdy se do toků začala splavovat erodovaná půda z polí a pastvin. V druhé polovině 20. století však nastal jeho velký úbytek a druh se tak dostal na seznam chráněných druhů v kategorii silně ohrožených i na evropské seznamy. V rámci budování soustavy Natura 2000 tak bylo u nás vyhlášeno 13 evropsky významných lokalit pro tento druh, z toho jedna i na Valašsku (mlýnský náhon v Hovězí). Jeho úbytek byl způsoben regulací vodních toků a z toho vyplývajícím zrychleného odtoku vody, vyššího pohybu šterků. Vliv mělo také chemické znečištění vo-

SCHRÁNKA. Uhynulý velevrub tupý (*Unio crassus*). Foto: Karel Douda

dy, které způsobilo úbytek volného kyslíku. Druhu škodí i výrazné manipulace s výškou vodní hladiny

Velevrub tupý má schránky na obou stranách tupě zakončené,

délky 5 až 7 cm. Jsou spojeny zámkem a v dospělosti jsou zbarveny hnědožlutě se zelenými tóny. U starších jedinců jsou tmavohnědé. Dožívá se až 15 let. Jako většina mlžů jsou i velevrubi zahra-

báni velkou částí svého těla ve dně a potravu získávají filtrací z vody (mikročástice organické hmoty a drobné organismy). Vývoj larev zvaných glochidie probíhá na žábrech některých druhů ryb – v našem regionu u jelce tlouště, střevle potoční a vranky obecné.

Velcí mlži patří k ochranným významným druhům, protože jejich výskyt ukazuje na celkovou kvalitu říčního prostředí jak vazbou na rybí hostitele, tak na zachovalé dno vodního toku. Na Valašsku byl nejvyšší výskyt velevruba tupého zaznamenán při průzkumu specialistou v roce 2007 v mlýnském náhonu ve Vsetíně (odhad 1-4 tisíce jedinců). Tato význačná lokalita nebyla zatím zařazena do našich evropských lokalit, protože byla objevena později. Dále je tento druh znám v mnohem menších počtech z Halenkova a od Kelče a Hrachovce.

Karel Pavelka,
zoolog Muzea regionu Valašsko